

การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิด (MOOC) ที่มีประสิทธิภาพ ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย

Effective Online Teaching and Learning Management Using Massive Open Online (Mooc) Platform of Thai Universities

วรชัย วิภูอุปโภคตร^{1*}, สรเนตร อารีโสภณพิเชษฐ²

Vorachai Viphoouparakhot^{1*}, Sornnate Areesophonpichet²

^{1,2}หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^{1,2}Master of Education in Higher Education Program, Educational Policy Management and Leadership

Department, Field of Study in Higher Education, Faculty of Education, Chulalongkorn University

*ผู้พิมพ์หลัก e-mail: Vorachaiv@siamtechno.ac.th

Received: April 28, 2022; Revised: September 5, 2022; Accepted: September 14, 2022

บทคัดย่อ

การศึกษาในสังคมยุคฐานความรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์เป็นสังคมที่ใช้ความรู้หรือเทคโนโลยีระดับสูง การเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิด (MOOC) เป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จำนวนมาก ๆ ผ่านทางเว็บไซต์มีทั้งเรียนฟรีและเสียค่าใช้จ่ายถือว่าเป็นนวัตกรรมใหม่ของวงการการศึกษาของโลก การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย 2) ศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของอาจารย์ผู้สอนออนไลน์ระบบเปิดของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยพบว่ามีความจำเป็นต้องพัฒนาอาจารย์ผู้สอนมืออาชีพระดับอุดมศึกษาเพื่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดให้มีประสิทธิภาพด้วยปัจจัยสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านการออกแบบหลักสูตรการเรียนการสอนทั้งการเรียนรู้ โครงสร้างเนื้อหา รูปแบบของสื่อการเรียนการสอน การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผลและการประกันคุณภาพ 3) ด้านการพัฒนา ปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับผู้เรียนจำนวนมากต้องอาศัยการประเมินเพื่อการพัฒนา 4) ด้านการประยุกต์รายวิชา MOOC มาใช้ให้เหมาะสมในบริบทของการศึกษาไทย 5) ด้านการประเมินเพื่อเป็นมาตรฐานที่กำหนดร่วมกันของสถาบันต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนภายใต้มาตรฐานเดียวกัน ผลการศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของอาจารย์ผู้สอนออนไลน์ระบบเปิดของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย พบว่าอาจารย์มีความต้องการพัฒนาตนเองด้านการสอน ด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) ความต้องการพัฒนาตนเอง

ด้านการออกแบบการสอน 2) ด้านการออกแบบหลักสูตรและพัฒนาการสอนออนไลน์ระบบเปิดที่มีประสิทธิภาพและเชี่ยวชาญ 3) การพัฒนาด้านทักษะเทคนิควิธีการสอนด้วยการได้รับการฝึกอบรมภายในสถาบันและความร่วมมือในการพัฒนาวิชาชีพจากภายนอกสถาบัน 4) ด้านการพัฒนาตนเองในการใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมตามลักษณะศาสตร์และความสอดคล้องของเนื้อหาสาระ

คำสำคัญ: การจัดการสอนออนไลน์; ประสิทธิภาพการสอนออนไลน์ระบบเปิด; มหาวิทยาลัย

ABSTRACT

Education in a knowledge-based society through social media is a society that uses a high level of knowledge or technology. Therefore, massive open online (MOOC) is an education in the form of online teaching and learning management that allows students to learn a lot via the website, both free and paid. New education innovation of the world. The objectives of this research were: 1) to study the current situation, problems of massive open online (MOOC) in Thailand Universities. 2) To study the needs for self-development of massive open online (MOOC) in Thailand universities. The research results that the current situation has problems with the management of massive open online (MOOC) in Thailand universities with the terms of developing higher education professional instructors for effective online teaching and learning management of massive open online (MOOC). It consists of 5 important factors as follows: 1) Instructional Management 2) Teaching and Learning Curriculum Design both learning content structure Format of teaching materials learning activities design Evaluation and Quality Assurance 3) Continuous development and improvement to support a large number of learners requires assessment for improvement 4) Applicability: MOOC courses are used appropriately in the context of Thailand education, and 5) the aspect of assessment to be a standard that is jointly set by various institutions so that learners can study with the same standards. While the research results on the self-improvement needs of instructors of the massive open online (MOOC) in Thailand universities. The main findings were: 1) the need for self-development in curriculum design, 2) self-development in effective of massive open online (MOOC), 3) the development of skills, techniques, teaching methods through in-house training and cooperation in professional development from outside the institute, and 4) self-development in using technology appropriately and consistency of the content.

Keyword: Online teaching management; Teaching Efficiency for MOOC; University

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักสำคัญต่อการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (2561-2580) สู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยแผนอุดมศึกษาระยะยาว 20 ปี.ศ. 2561-2580 ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2561) กล่าวถึง แนวโน้มสภาพแวดล้อมที่สำคัญ 10 ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายนอก 5 ด้าน คือ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและสังคม แนวโน้มและโอกาสทางเศรษฐกิจประเทศ โลกาภิวัตน์การปรับเปลี่ยนบทบาทภาครัฐและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี แนวโน้มสภาพแวดล้อมภายในระดับอุดมศึกษา 5 ด้าน คือ คุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา การเข้าถึงบริการอุดมศึกษา ความเท่าเทียมและความเป็นธรรม ประสิทธิภาพการบริหาร และการตอบสนองกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง ผลการวิเคราะห์ พบว่า แนวโน้มสภาพแวดล้อมทั้ง 10 ด้านนั้น มีผลกระทบต่อการพัฒนาอุดมศึกษาในระดับที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลให้การกำหนดทิศทางการพัฒนาอุดมศึกษาอาจผันแปรไปตามแนวโน้มแต่ละด้าน นอกจากนี้ยังพบสถานการณ์ที่ไม่ปกติในการแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 เป็นตัวเร่งให้มหาวิทยาลัยในประเทศไทยต้องมีการปรับตัว ปรับเปลี่ยนบทบาท และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ทันยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงแบบรวดเร็ว พลิกโฉมนำเทคโนโลยีการสื่อสารผ่านสังคมออนไลน์มาใช้ในการจัดการสอน โดย เดชา เดชะวัฒน์ไพศาล (2563) กล่าวถึง

เทคโนโลยีการสื่อสารในสังคมดิจิทัลที่โยงโลกเล็กลงและเชื่อมต่อกันได้อย่างรวดเร็วมาก การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ง่ายมากขึ้น ผ่านเครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัยในปัจจุบันได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น ส่งผลต่อทักษะความสามารถที่จำเป็นของผู้เรียนรุ่นใหม่ ต้องมีทักษะทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้น มหาวิทยาลัยมีขอบเขตผู้รับบริการกลุ่มใหม่ ๆ เพื่อการตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตในปัจจุบัน จึงท้าทายและตัวเร่งในการปรับตัวของมหาวิทยาลัยเพื่อพลิกโฉมการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่ สอดรับกลับแนวทางการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของสังคมในยุคปัจจุบัน การเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิด จึงเป็นแพลตฟอร์มใหม่ที่เกิดประโยชน์กับผู้เรียนและประชาชนในวงกว้างที่สามารถเข้าถึงได้ในรูปแบบที่หลากหลายสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้มีคุณภาพ มีอาชีพ รายได้ คุณภาพชีวิตที่ดีนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มจากนวัตกรรม (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2561)

การเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิด ตัวย่อ ภาษาอังกฤษ คือ MOOC เป็นคำที่มาจากตัวอักษรตัวแรกของคำเต็มว่า Massive Open Online Course สรุปจาก Ke Zhang (2019) เป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จำนวนมาก ๆ ผ่านทางเว็บไซต์มีทั้งเรียนฟรีและเสียค่าใช้จ่าย โดย MOOC นี้ถือว่าเป็นนวัตกรรมใหม่ของวงการการศึกษาของโลก เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสามารถเข้าศึกษาได้ผ่านช่องทางออนไลน์ผ่านกิจกรรมการ

เรียนรู้ เช่น การดูวิดีโอ การอ่านเนื้อหาและกราฟฟิกข้อมูลพื้นฐานต่างๆ และมีการทำแบบทดสอบย่อยเพื่อวัดความรู้ องค์ประกอบของการเรียนการสอนที่สมบูรณ์ต้องมีการทำแบบทดสอบมี จากการศึกษาค้นคว้าของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ของ Min Young Doo (2020) ในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ระบบเปิดพบว่า แรงจูงใจของอาจารย์ผู้สอนในการสอนออนไลน์มีแรงจูงใจภายในเป็นสำคัญต่อความต้องการในการพัฒนาตนเอง ขณะเดียวกัน การสอนแบบออนไลน์ยังพบปัญหาการสอนของอาจารย์ด้านการขาดปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน สอดคล้องกับการศึกษาของ Shannon Skecher (2020) ที่ผลลัพธ์ของผู้เรียนที่มีความรู้สึกต่อการปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนกับอาจารย์ผู้สอนอยู่ในระดับต่ำ ในขณะที่การจัดการศึกษาออนไลน์ในประเทศไทยนั้นหลายมหาวิทยาลัยเริ่มให้ความสนใจในการจัดการศึกษาออนไลน์ระบบเปิดมากขึ้นจากพื้นฐานแนวคิดหลัก ด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาให้กลุ่มผู้รับบริการใหม่ ๆ ให้การศึกษาช่วยสร้างความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยมีแพลตฟอร์มการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิด เช่น มหาวิทยาลัยมหิดลเน้นกลุ่มวัยทำงานหรือกลุ่มผู้สูงอายุ ด้วยการมีโครงการทุนสนับสนุนการออกแบบและพัฒนารายวิชาออนไลน์ระบบเปิด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่สนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตไม่มุ่งเน้นการให้ปริญญาแต่สามารถสะสมหน่วยกิตเทียบโอนเป็นปริญญาในอนาคต สร้างรูปแบบการศึกษาที่ไม่จำกัดแค่คนศึกษา เพราะทุกคนคือ "ผู้เรียน" มีหลักสูตรออนไลน์ระบบเปิดบูรณาการวิชาทุก

ศาสตร์ในมหาวิทยาลัยให้กับบุคคลภายนอก มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทุกช่วงวัยด้วยระบบการเรียน Non - Degree เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีพันธกิจการรับใช้สังคม ด้วยการให้เนื้อหาวิชาการดีที่สามารถเผยแพร่สู่ประชาชนได้ด้วยการสร้างแพลตฟอร์มการเรียนออนไลน์ที่เอื้อให้เกิดเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตสำหรับคนทั่วไป ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ระบบเปิด หลายมหาวิทยาลัยเริ่มให้ความสนใจจากบุคคลภายนอกสนใจเรียนออนไลน์ระบบเปิดมากขึ้น

จากสถานการณ์และเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยมองเห็นทิศทางและแนวโน้มของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยเริ่มดำเนินการจัดการสอนออนไลน์ระบบเปิดมากขึ้น การเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาทักษะและขีดความสามารถด้านการสอนออนไลน์ในระบบเปิดของอาจารย์ผู้สอนจึงเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนมีอาชีพระดับอุดมศึกษาเพื่อการจัดการสอนออนไลน์ระบบเปิดให้มีประสิทธิภาพเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิผลตรงความต้องการผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิด (MOOC) ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย
2. ศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของอาจารย์ผู้สอนออนไลน์ระบบเปิดของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ศึกษานโยบายอุดมศึกษาที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ระบบเปิดโดยการศึกษาแนวคิดหลักการเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิด ของ ฐาปนีย์ ธรรมเมธา (2561) เกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ความต้องการในการพัฒนาตนเองของอาจารย์ผู้สอนรายวิชาใน MOOC และการพัฒนาทักษะการสอนของอาจารย์ด้านการสอนอย่างมืออาชีพของอาจารย์ในการสอนออนไลน์ระบบเปิด (MOOC) ประเด็นด้วย ด้านบทบาท (Role) ความเชี่ยวชาญ (Expertise) ทักษะ ศิลปะ และหน้าที่ในการสอน (Teacher skill) และทัศนคติดี (Attitude)

วิธีดำเนินการวิจัยและขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม เก็บข้อมูลกับนิสิตนักศึกษาและประชาชนที่เรียนออนไลน์ระบบเปิดของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ระบบเปิดมีประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัยไทย ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและตัวอย่างที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1 ประชากร ได้แก่ นิสิต นักศึกษา และประชาชนที่เป็นผู้เรียนออนไลน์ระบบเปิดของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย และกลุ่มข้อมูลเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 ตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ นิสิต นักศึกษาและประชาชนที่เป็นผู้เรียนออนไลน์ระบบเปิดของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย โดยไม่ใช้ ความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้จำนวนตามต้องการโดยไม่มีหลักเกณฑ์ กลุ่มตัวอย่างจะเป็นใครก็ได้ที่สามารถให้ข้อมูลได้จากตัวอย่างมหาวิทยาลัยแบบเจาะจงที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิด กลุ่มตอบแบบสอบถาม ผู้ที่เรียนออนไลน์ระบบเปิด แบบเฉพาะเจาะจงของแพลตฟอร์มการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิด ของ 4 มหาวิทยาลัย มีเกณฑ์ในการเลือกที่มีจำนวนรายวิชาที่เปิดสอนในออนไลน์ระบบเปิดมากกว่า 50 รายวิชาที่เปิดกว้างให้ผู้เรียนที่เป็นทั้งนักศึกษาและประชาชนทั่วไป ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย จำนวน 150 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เนื้อหา และแบบสอบถาม

2.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัย ด้วยแบบวิเคราะห์เนื้อหาและแบบสอบถาม มีขั้นตอน คือ (1) ศึกษาจากตำราเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (2) สร้างแบบสอบถามโดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามรายข้ออยู่ระหว่าง 0.67- 1.00 แสดงว่าคำถามทุกข้อมีความตรงเชิงเนื้อหาผ่านเกณฑ์ที่กำหนด โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของ Likert

(1961) ความหมายของค่าเฉลี่ย มีดังนี้ ตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป คือ ระดับความเห็นด้วย/เหมาะสมมากที่สุด 3.50 – 4.49 คือ ระดับความเห็นด้วย/เหมาะสมมาก 2.50 – 3.49 คือระดับความเห็นด้วย/เหมาะสมปานกลาง 1.50 – 2.49 คือ ระดับความเห็นด้วย/เหมาะสมน้อย และต่ำกว่า 1.49 คือ ระดับความเห็นด้วย/เหมาะสมน้อยที่สุด

2.2 นำไปแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) ตรวจสอบกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และหาความเที่ยงตรงตามวิธีของสัมประสิทธิ์ อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ .95 และจัดทำแบบสอบถามแบบออนไลน์และนำไปเก็บข้อมูล

2.3 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร การวิเคราะห์แบบสอบถามนำมาวิเคราะห์เนื้อหา เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดและปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตนเองของอาจารย์ผู้สอนออนไลน์ระบบเปิด

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) เป็นสถิติที่มุ่งเสนอสารสนเทศเพื่อบรรยายลักษณะที่ต้องการศึกษาจากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิด (MOOC)

จากการศึกษาแผนยุทธศาสตร์การบริหารมหาวิทยาลัยแต่ละสถาบันเกี่ยวกับนโยบายการ

จัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยเกิดขึ้นจากนโยบายของภาครัฐโดย Thai MOOC เป็นการศึกษาระบบเปิดที่เกิดจากความร่วมมือของ โครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย (2563) เป็นหน่วยงานภายใต้สำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษา หน่วยงานภายใต้ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ หน่วยงานภายใต้ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยแต่ละหน่วยงานจะร่วมดูแล Thai MOOC โครงการมหาวิทยาลัย ไซเบอร์ไทย เป็นความร่วมมือทางวิชาการเพื่อการเรียนการสอนออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมหาชนเพื่อให้เกิดการแบ่งปันทรัพยากรสื่อการเรียนรูระหว่างสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญหลากหลายสาขาวิชาเกิดความร่วมมือกันในการพัฒนาและจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิด ซึ่งมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทยเป็นมหาวิทยาลัยออนไลน์ของประเทศไทย เสนอบทเรียนออนไลน์ให้กับผู้สนใจทั่วไปโดยผู้ที่เรียนจนจบหลักสูตรสามารถได้รับปริญญาจากสถาบันอุดมศึกษาในความร่วมมือได้มหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย มีมหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่ไม่ใช่สถาบันการศึกษาเข้าร่วม

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยในประเทศไทยได้มีทิศทางการพัฒนามหาวิทยาลัยมุ่งสู่การมีชื่อเสียงระดับนานาชาติโดยผ่านสถาบันรับรองมาตรฐานต่างๆ ในระดับโลก ด้านความมีชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย เช่น Qs world university rankings, Times higher education world university rankings เป็นต้น โดยแต่ละสถาบันก็จะ

มาตรฐานตัวชี้วัดในการรับรองแตกต่างกันออกไป ทั้งด้านวิชาการ การเรียนการสอน การวิจัย เป็นต้น ยกตัวอย่าง เช่น Times higher education world university ranking มี ตัวชี้ วัดความมีชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยในการจัดอันดับระดับโลกผ่านการดำเนินงานและตัวชี้วัด จากเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (UN) มี 17 ข้อ (Sustainable Development Goals – 17 SDGs) โดยมี SDG4 คือ การศึกษาที่เท่าเทียม (Quality Education) ที่ หลายมหาวิทยาลัยในเมืองไทยให้ความสำคัญเพื่อการพัฒนา ด้าน การศึกษาและการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และมุ่งสู่การให้บริการกับผู้รับบริการใหม่ๆ ในการ จัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับ ประชาชนทั่วไปและเพื่อการพัฒนาทักษะและขีด ความสามารถในการทำงานของแรงงานที่อยู่ใน ระบบการจ้างงาน มิติด้านการศึกษาเพื่อมวลชนจึง เป็นนโยบายที่หลายมหาวิทยาลัยให้ความสำคัญใน การกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ การบริหารงาน มหาวิทยาลัยเป็นตัวขับเคลื่อนด้านนโยบาย ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดที่ รองรับผู้เรียนจำนวนมากจึงเป็นโจทย์สำคัญที่ มหาวิทยาลัยในประเทศไทยให้ความสำคัญ โดย มหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่มีหลักสูตรการเรียน ออนไลน์ระบบเปิดที่รองรับผู้เรียนจำนวนมากทั้งที่ อยู่ในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษาที่มี วิชาต่าง ๆ เปิดให้ผู้เรียนที่เป็นประชาชนทั่วไปได้ เรียนอย่างแพร่หลายและเป็นที่ยอมรับนับตั้งแต่ สถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ในปี พ.ศ. 2563 ต่อเนื่องมาถึงปี พ.ศ. 2564 ทำให้มี จำนวนผู้เรียนผ่านการเรียนการสอนออนไลน์ระบบ เปิดเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ หลายมหาวิทยาลัยใน

ประเทศไทยจึงเริ่มให้ความสำคัญและขับเคลื่อน การทำงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ออนไลน์ ระบบเปิดหลายมหาวิทยาลัยรวมทั้ง ผู้เรียนเริ่มให้ความสนใจมากขึ้น

มหาวิทยาลัยมีความพร้อมและ สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบ เปิดเพื่อรองรับกลุ่มผู้เรียนทั้งในระบบการศึกษา และนอกระบบการศึกษา เพื่อขยายผู้รับบริการ ใหม่ ๆ และการเชื่อมโยงเข้าสู่การศึกษาในระบบ และเพื่อการพัฒนาทักษะ วิชาชีพและการ ดำรงชีวิตในปัจจุบัน การดำเนินงานในการ จัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดของ มหาวิทยาลัยมีความชัดเจนในการดำเนินงานใน ด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) นโยบายระดับสถาบัน 2) วัตถุประสงค์และเป้าหมาย 3) หน่วยงานที่ รับผิดชอบในสถาบันท่าน 4) การบริหารจัดการ และ 5) หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการใช้งาน

ด้านการบริหารจัดการของ มหาวิทยาลัยในการเรียนการสอนออนไลน์ระบบ เปิดประกอบด้วย ด้านทรัพยากร ด้าน งบประมาณ ด้านการเตรียมความพร้อม บุคลากร ด้านหน่วยงานกำกับ ติดตามและ ประเมินผล รวมทั้งหลักการคัดเลือกรายวิชา ใน ความสำคัญและประโยชน์ของการจัดการเรียน การสอนออนไลน์ระบบเปิด มีประเด็น ดังนี้

1) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในการเรียน ออนไลน์ และการจัดการศึกษาทั่วไป ให้กับ นักศึกษาในระบบ

2) เพื่อสร้างโอกาสให้กับประชาชนนอก ระบบการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอด ชีวิตให้ผู้รับบริการใหม่ ๆ

3) เพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพและองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อการดำรงชีวิต

สภาพปัจจุบันมีปัญหาของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยด้านการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนมีอาชีพระดับอุดมศึกษาเพื่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านการออกแบบหลักสูตรการสอน ทั้งการเรียนรู้โครงสร้างเนื้อหา รูปแบบของสื่อการเรียนการสอน การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผลและการประกันคุณภาพ 3) ด้านการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับผู้เรียนจำนวนมากต้องอาศัยการประเมินเพื่อการปรับปรุงพัฒนา 4) ด้านการปรับรายวิชา MOOC มาใช้ให้เหมาะสมในบริบทของการศึกษาไทย 5) ด้านการประเมินเพื่อเป็นมาตรฐานที่กำหนดร่วมกันของสถาบันต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยมาตรฐานเดียวกัน

ด้านปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยโดยส่วนใหญ่ มีดังนี้

1) ระบบการเข้าถึง การใช้งาน ความซับซ้อน

2) ความสะดวกในการเข้าใช้งาน ส่งผลต่อจำนวนผู้ใช้งาน

3) ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการสอนอย่างมีอาชีพของอาจารย์ขึ้นอยู่กับ (1) คุณลักษณะที่สำคัญของอาจารย์ผู้สอนรายวิชาที่สอนออนไลน์ (2) ลักษณะเฉพาะของรายวิชา และ (3) การพัฒนาอาจารย์เพื่อเตรียมความพร้อมในการสอนออนไลน์แบบเปิด (MOOC) ควรส่งเสริมให้ครบทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับบุคคล ระดับการสอน ระดับสถาบัน

ผลการศึกษาเอกสาร สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิด (MOOC) ของมหาวิทยาลัยในไทย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบสภาพปัจจุบัน การดำเนินการ ของแพลตฟอร์มออนไลน์มหาวิทยาลัย

หัวข้อ	ม.ไซเบอร์ไทย ¹	จุฬาลงกรณ์ ²	ม.เชียงใหม่ ³	ม.สงขลา ⁴	ผลวิเคราะห์
1.แพลตฟอร์ม	THAIMOOC	CHULAMOOC	CMUMOOC	PSUMOOC	MOOC
2.สภาพปัจจุบัน	บูรณาการการศึกษาทุกระบบเข้าด้วยกันรองรับการศึกษาดตลอดชีวิตของประชาชนที่สามารถเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา	การสอนออนไลน์เริ่มต้นปลายปี 2560 เป็นนวัตกรรมจัดการสอนยุคใหม่ที่ทุกคนมีสิทธิเรียนรู้และได้เรียนรู้ตลอดชีวิต การฝึกทักษะพัฒนาศักยภาพ	สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยการพัฒนา reskill/upskill ให้แก่ผู้เรียนทุกช่วงวัยผ่านการเรียนร่วมกับนักศึกษาในชั้นเรียน มีการรับรองสมรรถนะ	PSU MOOC เปิดโอกาสให้ผู้สนใจสามารถเข้ามาเรียนได้ฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย ซึ่งถูกออกแบบมาเน้นการเพิ่มทักษะเรียนเข้าใจง่าย	1.มหาวิทยาลัยมีความพร้อมและให้สนับสนุนการสอนออนไลน์ระบบเปิด (MOOC) รองรับผู้เรียนทั้งในระบบและนอกระบบเพื่อขยายผู้รับ บริการใหม่เพื่อพัฒนาทักษะ

หัวข้อ	ม.ไซเบอร์ไทย ¹	จุฬาลงกรณ์ฯ ²	ม.เชียงใหม่ ³	ม.สงขลา ⁴	ผลวิเคราะห์
2.1 นโยบาย	- การศึกษาแบบเปิดเพื่อเรียนรู้ตลอดชีวิต - หน่วยงานกลางในการประสานกับสถาบันอุดมศึกษาในการจัดทำหลักสูตรออนไลน์ร่วมกัน	- การเรียนรู้ไร้ขีดจำกัด เรียนออนไลน์ฟรีให้ทุกคนมีสิทธิที่จะเรียนรู้และควรจะได้เรียนรู้ตลอดชีวิตมาฝึกทักษะความรู้	- เน้นให้อิสระภาพทางการศึกษาให้แก่ผู้สนใจเข้าเรียนรู้หลักสูตรออนไลน์ที่สอนโดยคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิของม.เชียงใหม่ฟรี	ปัจจุบันมีรายวิชา PSU My School เป็นวิชาพื้นฐานให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเข้ามาศึกษา ทบทวนความรู้ใน 7 วิชา	2. การดำเนินงานในการสอนออนไลน์ระบบเปิด (MOOC) ของมหาวิทยาลัยมีความชัดเจนในการดำเนินงานด้านต่างๆ ได้แก่ 1) นโยบาย
2.2 วัตถุประสงค์เป้าหมาย	- พัฒนาบทเรียนร่วมกันและนำบทเรียนไปใช้ได้ - เป็นการร่วมใช้ทรัพยากรร่วมกันแก้ปัญหาการขาดแคลนอาจารย์ในบางสาขาวิชา	-เป้าหมาย MOOC คือ การให้บริการฟรีและต่างจากอีเลิร์นนิ่ง คือ การเรียนรู้ตามอัธยาศัยเพื่อนำความรู้ไปพัฒนาคุณภาพชีวิต	- หลักสูตรการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับบุคคลทุกเพศ ทุกวัย ไม่จำกัดวุฒิการศึกษา	-เปิดโอกาสให้ผู้สนใจสามารถเข้ามาเรียนได้ฟรี ซึ่งเน้นเพิ่มทักษะ - สร้างสรรค์ - แบ่งปันสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้วย Myschool	2) วัตถุประสงค์และเป้าหมาย 3) หน่วยงานที่รับผิดชอบในสถาบันท่าน 4) การบริหารจัดการ 5) หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการใช้งาน
2.3 หน่วยงาน	ในสังกัด กระทรวงอุดมฯ มีสมาชิกทั้งสถาบันการศึกษาและไม่ใช่สถาบันการศึกษา ร่วมเป็นสมาชิก	ศูนย์นวัตกรรมการเรียนรู้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการประสานงานรวบรวมวิชา	ขับเคลื่อนการดำเนินงานและประสานงานโดยวิทยาลัยการศึกษาดูแลชีวิต	ดำเนินงานและประสานงานโดยสำนักการศึกษาและนวัตกรรมการเรียนรู้	
2.4 การดำเนินงาน	ทำหน้าที่เป็นศูนย์รวมของสรรพวิทยาการ ศูนย์กลางการศึกษาผ่านเครือข่ายระบบครอบครัวในระบบและนอกระบบ	แบ่ง 2 กลุ่มคือ 1) CHULA MOOC เรียนฟรี 2) มีค่าใช้จ่าย CHULAMOOC Achieve พัฒนาทักษะอาชีพ	พัฒนารายวิชาที่มุ่งเน้นให้ความรู้ พัฒนาทักษะคนทุกช่วงวัยไม่มีค่าใช้จ่ายโดยวิทยาลัยการศึกษาดูแลชีวิต	เป้าหมาย 3 กลุ่มคือ 1) นักศึกษาและ บุคลากรมหาวิทยาลัย 2) ประชาชนทั่วไป 3) นักเรียน	
3.การบริหารจัดการ	- มหาวิทยาลัยเป็นเจ้าของหลักสูตรและปริญญา - สมาชิกใช้ชุดวิชาบทเรียนร่วมกัน - บริการหลักสูตรผ่าน UniNet เชื่อมทุกมหาวิทยาลัย	-สามารถออกแบบให้คนทุกวัยใช้งานได้ และมีระบบลงทะเบียนเรียนที่ไม่ซับซ้อน	- มีระบบการปฏิสัมพันธ์ผ่านไลน์แอด - มีคอร์สครอบคลุมความร่วมมือทุกศาสตร์เรียนได้ทุก Devices	- บริหารโดยสำนักการศึกษาและนวัตกรรมการเรียนรู้ในการประสานอาจารย์ในการพัฒนารายวิชาใน PSU MOOC	3) การบริหารจัดการ ได้แก่ - ด้านทรัพยากร - งบประมาณ - บุคลากร - หน่วยงานกำกับ - หลักการคัดเลือกรายวิชา
4.ผลลัพธ์	ระบบจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบ MOOC ที่ออกแบบมาเพื่อให้คนไทยได้เรียนได้ทุกที่ทุกเวลารองรับการใช้งานหลายอุปกรณ์	แพลตฟอร์มการเรียนออนไลน์ที่เอื้อให้คนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต เปิดให้ทุกคนมีสิทธิได้เรียนฟรี การสอบวัดผลเช็คความเข้าใจ	การพัฒนาสื่อออนไลน์ กว่า 30 กระบวนวิชา ตอบโจทย์การเรียนรู้ตลอดชีวิตต่อยอดการเรียนหรือทำงาน	-เกิดการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ร่วมกันมหาวิทยาลัย - มีส่วนร่วมในการให้ความรู้และการศึกษาตลอดชีวิต	4) ประโยชน์ คือ (1) สร้างโอกาสให้กับประชาชนนอกประเทศและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับผู้บริหารใหม่ (2) เพิ่มความรู้

ที่มา: ¹THAINOOC;TCU: ²CHULAMOOC ³CMUMOOC ⁴PSUMOOC

จากตารางที่ 2 การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิด (MOOC) ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจากตัวอย่างจำนวน 150 คนเข้าร่วมการเรียนออนไลน์ในระบบเปิดจากสถาบันจำนวน 12 สถาบัน โดย 3 อันดับ

แรกที่ผู้ตอบแบบประเมินเข้าร่วมการเรียนออนไลน์ในระบบเปิดมากที่สุด คือ CHULA MOOC จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รองลงมาคือ PSU MOOC มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสุดท้าย คือ CMU MOOC มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ตารางที่ 2 แสดงช่องทางการเรียนออนไลน์ระบบเปิดของตัวอย่างจากแบบสอบถามจำแนกตามสถาบัน

(N=150)		
สถาบัน/ หน่วยงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
CHULA MOOC จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	84	56
MU x มหาวิทยาลัยมหิดล	10	7
CMU MOOC มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	15	10
PSU MOOC มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	26	17
TCU Thai MOOC โครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย	8	5
อื่น ๆ	7	5
รวม	150	100

สภาพปัจจุบันของการเรียนออนไลน์ระบบเปิดของผู้เรียนที่กลับมาเรียนซ้ำ จำนวนรายวิชาที่ผู้เรียนสำเร็จและได้รับประกาศนียบัตร พบว่าผู้ตอบแบบประเมินได้สำเร็จรายวิชาและได้รับประกาศนียบัตร จาก 1-5 รายวิชา จำนวน

125 คน คิดเป็นร้อยละ 83 จาก 5-10 รายวิชา จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 12 และจาก 15-20 รายวิชา จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 5 จากตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนรายวิชาที่สำเร็จและได้รับประกาศนียบัตร

(N=150)		
จำนวนรายวิชาต่อหนึ่งคนที่สำเร็จและได้รับประกาศนียบัตร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1-5 รายวิชา	125	83
5-10 รายวิชา	17	12
15-20 รายวิชา	8	5

ศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของ อาจารย์ผู้สอนออนไลน์ระบบเปิดของ มหาวิทยาลัยไทย

จากการสำรวจความเห็นของผู้เรียน
จำนวน 150 คน ต่อการเรียนออนไลน์ระบบเปิด ผล
จากตารางที่ 4 พบว่าผู้ตอบแบบประเมินเห็นว่า

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนในรายวิชาในการ
เรียนระบบเปิด 3 อันดับแรก คือ ความต้องการใน
การเรียนรู้เพื่อเพิ่มเติมความรู้และพัฒนาทักษะไปใช้
ในการทำงาน รองลงมาคือ ความน่าสนใจในรายวิชา
ตอบโจทย์ต่อความต้องการเรียนรู้ และสุดท้าย คือ
ความเชื่อมั่นต่อมหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 แสดงความต้องการในการเลือกเรียนของผู้เรียนในรายวิชาการเรียนออนไลน์ระบบเปิด

(N=150)

ข้อคิดเห็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ความเชื่อมั่นต่อมหาวิทยาลัย	89	59.3
2. ความง่ายในการเข้าถึงและการใช้งาน การสมัครในแพลตฟอร์มการเรียน ออนไลน์	77	51.3
3. ความน่าสนใจในรายวิชาตอบโจทย์ต่อความต้องการเรียนรู้	91	60.7
4. ต้องการเรียนเพื่อเพิ่มเติมความรู้และพัฒนาทักษะไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน	96	64
5. ความน่าสนใจของอาจารย์ผู้สอน	54	36
6. การได้รับประกาศนียบัตร หรือ สามารถสะสมรายวิชาเพื่อนำไปสู่การเทียบ โอนรายวิชาเพื่อการศึกษาในระดับปริญญาได้	64	42.7
7. อาจารย์ให้เรียนเสริม	1	0.7
8. เรียนออนไลน์เพราะเหตุจำเป็นเพราะเหตุการณ์ทางโควิด	1	0.7
9) ทบทวนความรู้และเรียนรู้เนื้อหาที่อัปเดตใหม่ ต่างจากที่เคยเรียนให้หลักสูตร	1	0.7
10) เป็นวิชาบังคับ	1	0.7

จากการสำรวจความเห็นของผู้เรียน
จำนวน 150 คน ต่อบทบาทและทักษะที่สำคัญ
ของอาจารย์ผู้สอนออนไลน์ระบบเปิด แบบ
MOOC ดังตารางที่ 5 พบว่า ในภาพรวม 3
อันดับแรก ผู้สอนเป็นผู้มีบุคลิกภาพดี น่าเชื่อถือ
มีการให้คำปรึกษาออนไลน์ต่อผู้เรียนตลอดเวลา
ทำให้ผู้เรียนรู้สึกได้รับความรู้อย่างเต็มที่ เป็น
บทบาทและทักษะที่สำคัญของอาจารย์ผู้สอน

ออนไลน์ระบบเปิดแบบ MOOC ในระดับ มาก
โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ที่ 4.26 รองลงมา คือ ผู้สอน
มีการใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม
การสอนอย่างเชี่ยวชาญ เหมาะสม เป็นบทบาท
และทักษะที่สำคัญของอาจารย์ผู้สอนออนไลน์
ระบบเปิดแบบ MOOC ในระดับ มาก โดยมี
ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ที่ 4.24 และสุดท้าย พบว่า ผู้สอน
มีการวางแผนและออกแบบเนื้อหาการเรียนได้

อย่างเหมาะสมทำให้การเรียนรู้มีความน่าสนใจ และได้รับความรู้ ได้แก่ การเลือกหัวข้อเรื่องที่ น่าสนใจ การออกแบบกิจกรรมและ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ เป็นบทบาทและทักษะ ที่สำคัญของอาจารย์ผู้สอนออนไลน์ระบบเปิด แบบ MOOC ในระดับ มาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ที่ 4.23

ตารางที่ 5 แสดงความคิดเห็นของนักเรียนต่อบทบาทและทักษะสำคัญของอาจารย์ผู้สอนออนไลน์ ระบบเปิด

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเห็น
1) การมีปฏิสัมพันธ์ การให้คำปรึกษา รับฟัง มีบทบาทการเป็นผู้แนะนำ อำนวยความสะดวก บริการสนับสนุนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน	3.95	0.86	มาก
2) การสร้างสภาพแวดล้อม ทีมและความร่วมมือที่เชื่อมโยงกันระหว่าง ผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้สอน	3.89	0.97	มาก
3) ผู้สอนเป็นผู้มีบุคลิกภาพดี น่าเชื่อถือมีการให้คำปรึกษาออนไลน์ต่อผู้เรียน ตลอดเวลาทำให้ผู้เรียนรู้สึกได้รับความรู้อย่างเต็มที่	4.26	0.78	มาก
4) การเอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะตนในการสร้างเสน่ห์ดึงดูดผู้เรียน (Own style)	4.04	0.82	มาก
5) ผู้สอนเป็นผู้มีความรู้ลึกซึ้งในศาสตร์ที่สอนทำให้ผู้เรียนมีความสนใจที่จะ เรียนรู้อย่างต่อเนื่องในวิชาที่เรียนและรู้สึกได้รับความรู้อย่างแท้จริง	4.19	0.84	มาก
6) ผู้สอนมีการเลือกใช้เทคนิค วิธีย่างเหมาะสมสร้างสรรค์ มีสไตล์เฉพาะ ตนในด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี	4.07	0.85	มาก
7) ผู้สอนมีการวางแผนและออกแบบเนื้อหาการเรียนได้อย่างเหมาะสมทำให้ การเรียนรู้มีความน่าสนใจและได้รับความรู้ ได้แก่ การเลือกหัวข้อเรื่องที่ น่าสนใจ การออกแบบกิจกรรมและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้	4.23	0.77	มาก
8) ผู้สอนมีการประเมินผลการเรียนรู้และประเมินผลการสอนของตนเพื่อการ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีวิธีการที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระและ ระดับความยากง่ายวิชา	4.08	0.81	มาก
9) การออกแบบกลยุทธ์ กิจกรรมการสอนจากการวิเคราะห์ผู้เรียน การ ออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในแต่ละรุ่น	4.05	0.83	มาก
10) ผู้สอนมีความเชี่ยวชาญในการใช้ เข้าถึงเทคโนโลยีที่หลากหลายและ เลือกใช้ได้อย่างเหมาะสมในการสอนและการปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน	4.13	0.85	มาก

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเห็น
11) ผู้สอนมีทักษะหรือมีศิลปะในการสอนได้อย่างน่าสนใจ มีวิธีการสอน น่าสนใจให้เรื่องยากเป็นเรื่องเข้าใจง่าย	4.11	0.81	มาก
12) ผู้สอนการคิดอย่างเป็นระบบ และปฏิภาณไหวพริบระหว่างสอน มีเสน่ห์ ในการพูด	4.22	0.80	มาก
13) ผู้สอนใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมการสอนอย่างเชี่ยวชาญ เหมาะสม	4.24	0.75	มาก
14) ผู้สอนจัดการออกแบบสภาพแวดล้อมออนไลน์ได้เหมาะสม	4.12	0.85	มาก
15) ผู้สอนจัดการการออกแบบการสอน ลำดับเนื้อหาเหมาะสมน่าสนใจและ น่าติดตาม	4.19	0.84	มาก
16) การจัดการทางอารมณ์และแสดงออกอย่างเหมาะสมขณะสอนหรือ ปฏิสัมพันธ์	4.19	0.78	มาก
17) ผู้สอนสร้างแรงจูงใจ การสร้างสรรค์อยู่เสมอ	4.21	0.80	มาก
18) ผู้สอนได้ช่วยเหลือสนับสนุนผู้เรียนเป็นรายบุคคล	3.89	1.05	มาก
19) ผู้สอนเปิดใจรับการประเมินการสอนจากผู้เรียน มีทัศนคติในการ เตรียมพร้อมและปรับปรุงที่จะพัฒนาตนเองด้านการสอนออนไลน์อยู่ เสมอ	4.10	0.86	มาก
20) ผู้สอนเปิดรับ แลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวปฏิบัติที่ดีระหว่างอาจารย์ผู้สอน ต่างศาสตร์ ต่างสถาบันเพื่อเกิดการพัฒนาตนเอง	4.07	0.91	มาก

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ระบบเปิด (MOOC) ของมหาวิทยาลัยไทย นโยบายการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสอดคล้องกับ Anthony (2016) เกิดขึ้นจากนโยบายของภาครัฐโดย Thai MOOC เป็นการศึกษาแบบเปิดที่เกิดจากความร่วมมือของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมซึ่งเป็นความร่วมมือทางวิชาการเพื่อการเรียนการสอนออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมหาชน เพื่อให้เกิดการแบ่งปัน

ทรัพยากรสื่อการเรียนรู้เกิดความร่วมมือกันในการพัฒนาและจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิด ปัจจุบันหลายมหาวิทยาลัยในประเทศไทยได้มีทิศทางการพัฒนามหาวิทยาลัยมุ่งให้ความสำคัญเพื่อการพัฒนาด้านการศึกษาและการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและมุ่งสู่การให้บริการกับผู้รับบริการใหม่ๆ ในการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับประชาชนทั่วไป การเพิ่มทักษะขีดความสามารถแรงงานที่อยู่ในระบบการจ้างงาน รวมทั้งมิติด้านการศึกษาเพื่อมวลชนจึงเป็นนโยบายที่หลายมหาวิทยาลัยให้ความสำคัญ

วิจารณ์ว่าสอดคล้องกับ ณฐภัทร ดิณเวส และฐาปนี ธรรมเมธา (2559) โดยมหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่มีหลักสูตรการเรียนออนไลน์ระบบเปิดที่รองรับผู้เรียนจำนวนมากทั้งที่อยู่ในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษาที่มีวิชาต่างๆ เปิดให้ผู้เรียนที่เป็นประชาชนทั่วไปได้เรียนอย่างแพร่หลาย สอดคล้องกับจำนวนวิชาเรียน ผู้เรียนที่เพิ่มขึ้นของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2563) เป็นที่นิยมนับตั้งแต่สถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ในปี พ.ศ. 2563 ต่อเนื่องมาจนถึงปี พ.ศ. 2564 ทำให้มีจำนวนผู้เรียนผ่านการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดที่มีผู้เรียนจำนวนมาก ได้แก่ มหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ด้านอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยโดยส่วนใหญ่ พบว่า ระบบการเข้าถึงการใช้งาน ความซับซ้อน ความสะดวกในการเข้าใช้งานเป็นปัจจัยสำคัญต่อจำนวนผู้ใช้งานวิจารณ์ว่า สอดคล้องกับ ธาณินทร์ อินทวิเศษ และคณะ (2562) ความสะดวกและการเข้าใช้งานของแพลตฟอร์มการเรียนออนไลน์ระบบเปิดของผู้เรียนเป็นอย่างมาก ระบบการเข้าถึงและใช้งานต้องให้ความสะดวกรวดเร็วและไม่ซับซ้อน ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการสอนอย่างมืออาชีพของอาจารย์ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะที่สำคัญของอาจารย์ ผู้สอนรายวิชาที่ สอนออนไลน์ ลักษณะเฉพาะของรายวิชา วิจารณ์ว่าสอดคล้องกับ ฐาปนี ธรรมเมธา และคณะ (2561) ปัญหา

ด้านทักษะการสอนออนไลน์ รูปแบบ การออกแบบ การสอนของอาจารย์ต้องได้รับการพัฒนาอาจารย์ สอดคล้องกับ จินตวิธ คล้ายสังข์ (2556) เกี่ยวกับการสร้างสรรค์การสอนให้มีความแตกต่างจากการสอนที่มีอยู่เดิมเพื่อเตรียมพร้อมอาจารย์ให้มีการพัฒนาอาจารย์ในการสอนออนไลน์แบบเปิดควรส่งเสริมให้ครบทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับบุคคล ระดับ การสอน ระดับสถาบัน

ผลการศึกษาการพัฒนาตนเองของ อาจารย์ผู้สอนออนไลน์ระบบเปิดของ มหาวิทยาลัยไทย ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาอาจารย์เพื่อเตรียมความพร้อมในการสอนออนไลน์แบบเปิด แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ 1) ระดับบุคคลที่มุ่งเน้นกระตุ้นให้อาจารย์ผู้สอนเกิดการ พัฒนาตนเองเพื่อเตรียมพร้อมต่อการสอนออนไลน์แบบเปิด วิจารณ์ว่าสอดคล้องกับ Ahmed (2019) และฐาปนี ธรรมเมธา (2561) ประเด็นต่าง ๆ คือ การอบรมเพื่อพัฒนาอาจารย์ด้านการสอน ด้านสื่อ และด้านการสนับสนุนด้วยเทคนิคการสอนอย่าง สร้างสรรค์ตาม ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน (2554) ในการสอนแบบเน้นการวิเคราะห์ แบบนำตนเอง และการใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายแบบผสมผสานตามความเหมาะสมในแต่ละศาสตร์ โดยพิจารณา อบรมกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของ ผู้สอน และฝ่ายสนับสนุน ขณะเดียวกันวิจารณ์ว่า สอดคล้องกับ Shannon Skelcher (2020) ด้วยการสร้างความเข้าใจและแรงจูงใจแก่อาจารย์ ผู้สอน 2) ระดับการสอน ผลการวิจัย พบว่ามีความ สอดคล้องกับ ฐาปนี ธรรมเมธา (2561) ต่อปัจจัย ที่จำเป็นต่อการพัฒนาทักษะการสอนของอาจารย์ คือ การเลือกรายวิชา หัวเรื่องที่ น่าสนใจ การ แลกเปลี่ยนวิธีการสอนกับครูอาจารย์ท่านอื่น ๆ

และวิจารณ์ว่าสอดคล้องกับ Chen Chen (2020) และ ใจทิพย์ ณ สงขลา (2550) ในการออกแบบ กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย และสอดคล้องเองกับ Baran & Correia (2014) ในการ ออกแบบสภาพแวดล้อมออนไลน์ และการวางแผนการประเมินผู้เรียนที่เรียนออนไลน์แบบเปิดที่มีประสิทธิภาพ ขณะที่ ปัจจัย 3) ระดับสถาบันต่อการให้การสนับสนุนเป็นปัจจัยสำคัญในความ ต้องการพัฒนาตนเอง โดยวิจารณ์ว่าสอดคล้องกับ Anthony (2016) มหาวิทยาลัยต้องให้การ สนับสนุนด้านการพัฒนาทรัพยากรทางด้าน เทคโนโลยีในการจัดการสอนออนไลน์แบบเปิดเพื่อ สร้างแรงจูงใจการมีส่วนร่วมให้อาจารย์ รวมทั้งมี เกณฑ์ประเมินผลงานและภาระงาน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไป ใช้ ด้านการเตรียมความพร้อมพัฒนาอาจารย์ด้าน การสอนออนไลน์ระบบเปิดมี 3 ส่วน คือ

1.1 การจัดการและเทคนิคการสอนที่ เหมาะสมกับการสอนในระบบเปิดเพื่อเป็นแนว ทางการพัฒนาอาจารย์เพื่อเตรียมความพร้อมใน การสอนออนไลน์แบบเปิดที่มีประสิทธิภาพ ควร จัดให้มีช่องทางให้มีการปฏิสัมพันธ์จากผู้สอน ระหว่างเรียน ควรทำให้การสอนน่าสนใจด้วยสื่อ ทำทาง การใช้สื่อประกอบการสอนเพื่อดึงดูด ผู้เรียนให้สนใจเรียนต่อเนื่อง อาจารย์ต้องพัฒนา ตนเองในเทคนิควิธีการสอนแบบให้เกิดความเข้าใจ ง่าย รวมทั้งเทคนิควิธีการผลิตสื่อหลากหลายเพื่อ ดึงดูดผู้เรียน

1.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตร ในการ พัฒนาหลักสูตรที่จะนำมาเป็นรายวิชาที่เปิดสอน ในออนไลน์แบบเปิดควรมีการวางแผน ออกแบบ สารการเรียนรู้ให้มีความสนใจ เข้าใจง่าย ทันสมัย สามารถนำไปปรับใช้ในการใช้ชีวิตได้ ด้วยการ เสริมทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.3 ด้านการบริหารจัดการ มหาวิทยาลัย ควรมีการต่อยอดการเรียนรู้ไปสู่ การเรียนในรายวิชา ศึกษาทั่วไป ต่อยอดไปสู่การเรียนแบบสะสมหน่วย กิตในการเทียบโอน หรือรับรองประสบการณ์การ ทำงาน การสมัครงานในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ด้านการพัฒนาเทคนิคการสอนควร ศึกษาเพิ่มเติมด้วยวิธีสัมภาษณ์เชิงลึกกับอาจารย์ ผู้สอนในรายวิชาเป็นที่นิยมมีผู้เรียนเป็นจำนวน มาก เพื่อถอดบทเรียนด้านเทคนิควิธีการสอน ออนไลน์ระบบเปิดที่มีประสิทธิภาพ ของ มหาวิทยาลัยไทยที่มีผู้เรียนออนไลน์ระบบเปิด จำนวนมาก

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นการนำเสนอผล การศึกษาในวัตถุประสงค์ข้อ 1 ของวิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนมีอาชีพ ระดับอุดมศึกษาเพื่อการจัดการเรียนการสอน ออนไลน์ระบบเปิด (MOOC) ที่มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยเป็นนิสิตปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะ ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

- จินตวิรัช คล้ายสังข์. (2556). *MOOCs PEDAGOGY: จาก OCW, OER สู่ MOO เครื่องมือเพื่อการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนยุคดิจิทัล*. การประชุมวิชาการระดับชาติด้านอีเลิร์นนิง ปี พ.ศ. 2556. 276-285.
- ใจทิพย์ ณ สงขลา. (2550). *E-Instructional Design วิธีวิทยาการออกแบบการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2563). *Chula MOOC*. กรุงเทพฯ., สืบค้นจาก <https://mooc.chula.ac.th/>
- ฐาปนี ธรรมเมธา และคณะ (2561). *แนวทางการพัฒนาอาจารย์เพื่อเตรียมความพร้อมในการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมวลชน*. โครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- เดชา เดชะวัฒน์ไพศาล (2563). *การเปลี่ยนแปลงและความท้าทายในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ยุคใหม่*. CHULA MOOC, กรุงเทพฯ, สืบค้นจาก mycourseville.com.
- ณัฐภัทร ตินเวส และฐาปนี ธรรมเมธา. (2559). การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาระบบเปิดแบบ MOOC ของอุดมศึกษาไทย. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 9(3), 1463-1497.
- ธานินทร์ อินทวิเศษ และคณะ (2562). เทคโนโลยีและนวัตกรรมกับการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 12(6), 1906-3431.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2554). *หลักและเทคนิคการสอนระดับอุดมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพฯ, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, พิมพ์ที่โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย. (2563). *ความเป็นมา Thai MOOC*. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2563 จาก <http://mooc.thaicyberu.go.th/about-us/#.X6Vdg2gzblU>.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561). *แผนอุดมศึกษาระยะยาว 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580*. สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา, กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิคจำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561). *แนวทางการพัฒนาอาจารย์เพื่อเตรียมความพร้อมในการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมวลชน*. โครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย, สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2563 จาก <http://support.thaicyberu.go.th/research/teacherWithMOOC.pdf>.
- Anthony G. (2016). *Online education policy and practice: the past, present, and future of the digital university* Picciano, New York. Retrieved from <https://www.researchgate.net/publication/314197512>.
- Ahmed, Q. J. (2019). Evolution and Advancement in Massive Open Online Courses (MOOCs) to Revolutionize Education Sector via Disruptive Technology: The Case of Pakistan. *Journal of Education and Educational Development*, 6(2), 219-234.

- Baran, E. & Correia, A.-P. (2014). A Professional Development *Framework for Online Teaching*. *Tech Trends*, 58(5), 96-102.
- Chen Chen. et al. (2020). Going over the cliff: MOOC dropout behavior at chapter transition. *Journal Distance Education*, 41(1), 6-25. Retrieved from <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01587919.2020.1724770>.
- Ke Zhang. et al. (2019). *MOOCs and open education in the Global South: Challenges, successes, and opportunities.*, New York: Routledge. Retrieved from <https://doi.org/10.4324/9780429398919>.
- Min Young Doo, et. al. (2020). MOOC instructor motivation and career development. *Journal Distance Education*, 41(1), 26-47. Retrieved from <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01587919.2020.1724770>.
- Shannon Skecher, et al. (2020). Connecting online students to their higher learning institution, *Distance Education*, 41(1), 128-147. Retrieved from <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01587919.2020.1724771>.